

Utvärdering av samtliga råd

Vård- och omsorgsnämnden föreslog den 26 mars 2024, § 26, att kommunfullmäktige skulle besluta om en organisatorisk flytt av det kommunala pensionärsrådet från vård- och omsorgsnämnden till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen beslutade den 3 juni 2024, § 88 att en utredning skulle genomföras innan beslut fattades.

Kommunledningskontoret genomförde därefter en omvärldsbevakning och genomlysning av kommunens råd. Utredningen resulterade i ett antal förslag för att utveckla rådets arbetssätt, stärka kopplingen till kommunens nämnder och förbättra möjligheterna till dialog och inflytande.

Kommunstyrelsen beslutade den 16 juni 2025 § 130, om en organisatorisk flytt av det kommunala pensionärsrådet till kommunstyrelsen från och med den 1 januari 2026. Förändringarna omfattade även en ny sammansättning av det kommunala pensionärsrådet och rådet för mänskliga rättigheter, med representation från kommunstyrelsen och kommunens nämnder (kommunstyrelsen, barn- och ungdomsnämnden, bygg- och miljönämnden, kultur- och utbildningsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden och vård- och omsorgsnämnden.) De förtroendevalda fick ett särskilt ansvar att bevaka rådets frågor i respektive nämnd och bidra till en bättre dialog mellan råden och nämnderna.

För ungdomsrådet beslutades det om kontaktpolitiker från kommunens nämnder och för näringslivsrådet beredes kommunstyrelsen ordförande och vice ordförande en plats i rådet. Rådets styrdokument reviderades i enlighet med utredningens förslag.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 12 november 2025 § 198 att samtliga råd skulle utvärderas.

Utvärderingen syftar till att följa upp de organisatoriska förändringar som infördes vid årsskiftet 2025–2026 och undersöka hur rådets nuvarande organisation och arbetssätt fungerar.

Eftersom förändringarna endast har varit i kraft under en begränsad tid utgör denna utvärdering en första uppföljning, med särskilt fokus på den politiska representationen och eventuella behov av justeringar inför den nya mandatperioden.

Utvärderingen har genomförts genom dialog med förtroendevalda utifrån följande frågeställningar:

- I vilken utsträckning fungerar råden i enlighet med sitt syfte, och vilken nytta skapar de för kommunen och de grupper som är representerade?
- I vilken utsträckning ger råden möjlighet till dialog, delaktighet och inflytande i kommunens beredning och beslutsprocesser?

- Har den förändrade sammansättningen, med politisk representation från flera nämnder, stärkt kopplingen mellan råden och nämnderna och förbättrat möjligheten att föra frågor och synpunkter vidare?
- Kan rådets syfte uppnås mer ändamålsenligt genom andra former för dialog och inflytande? Vilka konsekvenser skulle en förändring eller avveckling kunna innebära?

Utvärderingen visar att det kommunala pensionärsrådet och rådet för mänskliga rättigheter har en omfattande politisk representation, vilket innebär att råden blir stora. Det finns därför behov av att se över sammansättningen för att skapa bättre förutsättningar för effektiva sammanträden.

Inför den nya mandatperioden föreslås att kommunstyrelsens presidium utgör den politiska representationen i dessa två råd, i stället för nuvarande representation där alla större nämnder är representerade.

En viktig del av rådets uppdrag är att fungera som forum för dialog mellan kommunen och de föreningar, organisationer och grupper som råden företräder.

För att säkerställa en fortsatt koppling till nämnderna ska presidiet vid behov kunna bjuda in berörda nämndordförande och tjänstepersoner när särskilda frågor ska behandlas på sammanträdet. På så sätt kan de medverka utifrån de frågor som är aktuella för respektive nämnd och sammanträdena blir mer effektiva.

Rådets styrdokument behöver revideras i enlighet med den förändrade politiska representationen. Nya val till råden ska genomföras inför den kommande mandatperioden.

Råden är inte beslutande organ och olika uppfattningar ska dokumenteras och föras vidare till berörda nämnder. Rådets ställningstaganden och initiativ bör dokumenteras i protokollet, och det är inte nödvändigt att rådet har en enhetlig uppfattning.

Rådets ordförande ansvarar för att fastställa dagordningen. Sammanträdena bör i möjligaste mån förläggas till eftermiddagar för att underlätta för kommunstyrelsens presidium att bjuda in berörda nämndordförande och tjänstepersoner när särskilda frågor behöver diskuteras.

För ungdomsrådet och ungdomsfullmäktige är det viktigt med tydliga kontaktvägar till nämnderna. Kontaktpolitikerna ska underlätta dialogen och bidra till att ungdomarnas synpunkter når berörda nämnder. Samarbetet med kommunfullmäktiges presidium är också en del av arbetet, bland annat genom stöd till ungdomsfullmäktiges presidium i sammanträdesteknik.

Utöver rådets behöver kommunen fortsätta utveckla andra former av delaktighet. Vid större förändringar som berör särskilda grupper kan riktade dialoger genomföras som ett komplement till rådets arbete.

Denna utvärdering utgör en första uppföljning av de förändringar som infördes vid årsskiftet 2025–2026 och fokuserar främst på behovet av justeringar i den politiska representationen inför den nya mandatperioden.

En mer omfattande utvärdering bör genomföras när råden har haft möjlighet att arbeta enligt den nya organisationen under en längre period. Den kommande utvärderingen bör särskilt belysa i vilken utsträckning fungerar råden i enlighet med sitt syfte, och vilken nytta skapar de för kommunen och de grupper som är representerade och i vilken utsträckning råden ges möjlighet till dialog, delaktighet och inflytande i kommunens beredning och beslutsprocesser.